

особистісних установок, потреб та інтересів, рівня фізичного виховання та підготовленості [2, с. 5].

Ефективне управління процесом інтеграції духовної та фізичної культури студентів вузів має здійснюватися на основі науково обґрунтованого планування, організації та контролю за їх діяльністю. В основі управління лежить покроковий зворотний зв'язок відповідно до етапів і логіки даного процесу. У цьому результативність управління зростає, коли контроль викладача поєднується із самоконтролем, самоврядуванням студентів.

Враховуючи вищевикладене, можна дійти висновку, що фізична культура та спорт за силою на формування особистості висувуються на одне з найважливіших місць. Тому необхідна подальша інтеграція фізичної культури та культури духовної. Нині роль фізичної культури та спорту зростає не тільки у оздоровленні людей, і перш за все підростаючого покоління, а й у моральному, естетичному, духовному, патріотичному та міжнародному їх вихованні, у підготовці до продуктивної праці та обороні своєї країни [4, с. 136].

1. Абросимова Г. В. (1991) Интегративно-компонентный подход к процессу подготовки будущих учителей к педагогическому творчеству. Новые исследования в педагогических науках. № 1. С. 62-64.

2. Бикмухаметов Р. К. Интеграция физического и духовного воспитания студентов педвузов. URL: <http://portalus.ru>

3. Ермолаева Т. Н. Содержание и сущность понятия «эстетико-физические качества личности». URL: <http://oaji.net/articles/2015/690-1437487632.pdf>

4. Материалы 1-й Международной конференции. (1993). Винницкий государственный педагогический институт. 186 с.

5. Помиткін Е.О. (2007). Психологія духовного розвитку особистості: монографія. Київ: Наш час. 280 с.

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ З УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Ольга Замашкіна

к. пед. н., доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Діти з особливими освітніми потребами в умовах шкільного простору потребують постійної уваги та турботи з боку як вчителів, так і спеціалістів – соціального педагога і психолога, які у будь-який час спроможні надати кваліфіковану тактовну допомогу як самій дитині, так і її батькам, а якщо цього потребують, й вчителям.

Фахівці освітньої галузі безпосередньо беруть участь у розвитку власних навичок для того, щоб бути компетентними у будь-яких питаннях і спроможними вирішувати проблеми соціально-економічного середовища. Наразі, інклюзивна освіта є найбільш актуальною

проблемою, оскільки не всі діти можуть з огляду на ряд причин отримати якісну освіту і розкрити свої можливості і потенціал в інклюзивному середовищі.

Вчені констатують, що «у сучасній науковій літературі з'явився новий підхід до сутності соціального педагога. Соціальну педагогіку можна охарактеризувати як місце, де зустрічаються освіта і турбота, як турбота про виховання дітей, як широкий освітній підхід до соціальних проблем, виховання, яке відбувається в повсякденному житті, і як виховання у найширшому сенсі» [2].

Система підготовки бакалаврів соціальної роботи включає теоретичну й практичну складові, які наповнюють обов'язкові та вибіркові компоненти.

Під час навчання студенти спеціальності «Соціальна робота» за освітньою програмою «Соціальна робота. Соціальна педагогіка» набувають ряд загальних компетентностей, які допомагають розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у навчальному процесі.

Серед таких загальних компетентностей згідно проблеми ми можемо виділити наступні: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; розуміння предметної області та професійної діяльності в ній; вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, навички міжособистісної взаємодії тощо.

До фахових компетентностей, яких набувають майбутні соціальні педагоги для роботи в інклюзивному середовищі відносимо наступні: здатність до аналізу психічних властивостей, станів, процесів, складних життєвих обставин; розуміння організації та функціонування системи соціального захисту та соціально-психологічної допомоги населенню; до цінуння, поваги різноманітності, унікальності особистості, специфічних особливостей особистості, вміння знаходити шляхи надання допомоги та підтримки, враховуючи її індивідуальні потреби, вікові та інші відмінності; дотримуватися етичних принципів і норм, стандартів соціальної роботи.

Проаналізувавши освітню програму зі спеціальності «Соціальна робота», ми виявили, що студенти-бакалаври під час навчання отримують достатньо теоретичних знань та практичних навичок, що дозволяють застосовувати їх у практичній діяльності. Серед обов'язкових компонентів освітньої програми виділяємо такі дисципліни, як «Історія соціальної роботи», «Соціалізація особистості» «Теорія та технологія соціальної роботи», «Соціальна робота з різними групами населення», «Спеціалізовані служби у соціальній сфері», «Соціальний захист населення», «Основи волонтерства у соціальній роботі», «Етика фахівця соціальної роботи», у змісті яких обов'язково розглядаються питання соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими потребами, беручі початок від зародження благодійності у державах Стародавнього Сходу та елементів соціальної педагогіки і соціальної допомоги у творчості давньогрецьких та давньоримських мислителів до сучасної державної

допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам в сучасній Україні та їхній захист, закріплений на законодавчому рівні.

Зазначимо, що серед вибірових компонентів освітньої програми студенти обирають дисципліни, що поглиблюють їхні знання з тих чи інших проблем соціальної роботи та технологій соціально-педагогічної діяльності взагалі та питань інклюзивної освіти зокрема, наприклад: «Основи соціальної реабілітації», «Основи інклюзивної освіти», «Соціальний супровід сім'ї», «Спеціалізовані служби у соціальній сфері» тощо.

Окремо виділяємо сертифіковану програму «Арт-терапія в соціальній роботі з населенням», в яку входить комплекс освітніх компонентів, в яких описані технології, що мають величезний ефективний рекреаційний вплив з метою забезпечення сприятливого адаптивного середовища для соціальної інтеграції та інклюзивної освіти для осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Цикл дисциплін: «Артпедагогіка», «Арт-терапія в соціальній сфері», «Психотерапія», «Арт-терапія з дітьми та молоддю», «Методи арт-терапії у роботі з сім'єю», «Види та форми арт-терапевтичної роботи» вивчає ігрові, арт-терапевтичні та психотерапевтичні методи у роботі з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я, які дають найбільш відчутні результати в корекції дітей цієї категорії. Спілкування соціального педагога з дітьми зазначеної категорії вимагає від фахівця знань індивідуальних особливостей дітей, вміння слухати і розуміти той емоційний стан, у якому знаходиться дитина, ретельного вивчення особистих справ учнів, карти здоров'я тощо.

Практичні навички вміння працювати з документацією та вести дослідження і спостереження студенти отримують під час проходження таких освітніх компонентів як практика (ознайомча, навчальна, виробнича – соціально-виховна та виробнича – соціально-технологічна). Метою практики є формування професійних вмінь та особистісних якостей майбутнього фахівця соціальної сфери в процесі вивчення системи планування та організації діяльності в державних та неурядових організаціях соціальної роботи з різними цільовими групами. Практика є переходом від теоретичного навчання до практичної та самостійної діяльності в різних соціальних інститутах. Під час проходження практики студент набуває таких основних компетенцій, серед яких основними є: вміння – аналітичні, саморегуляції, діагностичні, емпатійні, комунікативні, креативні, організаторські, пізнавальні, проєктивні, рефлексивні тощо.

Звісно ж, що під час соціально-виховної практики студенти стикаються з проблемою створення реальних умов для формування у студентів професійних педагогічних умінь та здібностей з організації виховної роботи з дітьми та молоддю в умовах відпочинку, формування професійної спрямованості та якостей соціально-активної особистості майбутнього фахівця соціальної сфери. Соціально-технологічна практика передбачає практичне ознайомлення з методиками і технологіями соціально-педагогічної діяльності, сприяє

удосконаленню комунікативних, організаційних, діагностичних, проєктувальних, дидактичних, аналітичних умінь і навичок, професійно значущих якостей особистості фахівця соціальної сфери.

Необхідно зазначити, що під час звіту про проходження практики студенти відмічають деякі труднощі, з якими вони стикаються під час роботи з контингентом дітей з освітніми потребами: організація роботи, труднощі у стосунках та налагодженні контакту, психологічна невідповідність, відсутність професійної підготовки.

Зазначимо, що складності, з якими стикаються майбутні соціальні педагоги у роботі в інклюзивному середовищі вимагає вирішення, яке ми бачимо у формуванні і розвитку *soft skills*. Звісно, що молодому фахівцю, як новачку, складно відразу ефективно знаходити вихід з складної ситуації, для цього необхідний досвід. Але, навчаючись у стінах ЗВО, можна розвинути деякі якості особистості. Студентам, що навчаються за спеціальністю 231 Соціальна робота можна порадити вивчення таких навчальних дисциплін, які дозволяють сформувати *soft skills*. До таких вчені відносять: «психологія, командоутворення, організаційна культура, психологія управління, етика ділового спілкування, конфліктологія, підприємництво, культурологія, педагогіка, комунікації в управлінні та ін.», які допоможуть у подальшій практичній діяльності з категорією дітей з особливими освітніми потребами у якості фахівця [1].

Отже, діти з особливими освітніми потребами вимагають участі у їх адаптації, навчанні і розвитку на протязі їхнього шкільного життя. У зв'язку із тими перетвореннями, що проводяться в системі освіти України зростає потреба у якісній підготовці кваліфікованих фахівців, зокрема соціальних педагогів, для роботи в інклюзивному середовищі закладів освіти.

1. Magauova A.S., Makhambetova Zh.T. The readiness of future social pedagogues to work in inclusive education: results of a diagnostic research. URL: <https://bulletin-pedagogic-sc.kaznu.kz/index.php/1-ped/article/view/636/559>

2. Бутиліна О., Радченко Н. Розвиток *soft skills* як чинник підвищення ефективності діяльності соціальних працівників. URL: <https://periodicals.karazin.ua/socioprostir/article/view/15725>

ІМІДЖ ЯК ОСОБИСТИЙ СКЛАД ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ПЕДАГОГА

Вікторія Звєкова
доцент

Ізмаїльський державний гуманітарний університет

Імідж сучасного викладача складається з безлічі елементів, у сумі що утворюють «найефективнішу подачу повідомлення, яка може обійти наявні в кожній людині різноманітні фільтри. Звідси і виникає ідея іміджу як публічного чи зовнішнього «я» людини, яка досить часто може